

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de orman yangınlarının artan sıklığı ve yıkıcılığı; iklim krizinin, rant odaklı doğa politikalarının ve kamusal sorumluluğun terk edilmesinin bir sonucu olarak çok yönlü bir ekolojik yıkıma yol açmaktadır. Bu sürecin bütüncül biçimde ele alınması ve tüm boyutlarıyla araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasa’nın 98. ve TBMM İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Cengiz ÇİÇEK

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de her geçen yıl artan orman yangınları; doğayı ve yaşamı yok oluğa sürükleyen sermaye odaklı ekonomi politikalarının, özelleştirme uygulamalarının, iklim krizinin ve merkezîyetçi müdahale anlayışının neden olduğu çok yönlü bir ekolojik yıkıma işaret etmektedir. İktidarın önleyici, denetleyici ve koruyucu görevlerini yerine getirmemesi, bu yangınların yol açtığı toplumsal ve ekolojik tahribatları derinleştirmektedir.

Ormanlar, meralar, su havzaları ve kıyılar; yıllardır madencilik, enerji, turizm ve inşaat projeleriyle parçalanmakta, yaşam alanları sermayenin ihtiyaçlarına göre dönüştürülmektedir. Bu süreçte doğa bir varlık olarak değil, ekonomik bir kaynak olarak görülmekte; ekosistemler ve toplumsal yaşam geri dönülmez biçimde tahrip edilmektedir. Orman köylüsü tasfiye edilmiş, ormancılık piyasa kurallarına terk edilmiş ve kamu denetimi zayıflatılmıştır.

Yangınların nedenleri çok yönlüdür. İklim krizinin etkileri, artan sıcaklıklar ve kuraklık gibi çevresel faktörler yangın riskini artırmakta; aynı zamanda ormanların parçalanması, madencilik ve enerji projeleriyle doğanın tahrip edilmesi, ormancılığın özelleştirilmesi ve erken uyarı/müdahale sistemlerinin zayıflatılması tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır. Orman yangınları yalnızca ortaya çıkan tahribatla değil; bu yıkıma zemin hazırlayan yapısal nedenler ve siyasal tercihlerle birlikte değerlendirilmelidir.

Ormancılık alanında uygulanan özelleştirme politikaları, orman köylüsünün bilgi ve deneyimini dışlayan bir yapı yaratmış; bu durum personel eksikliğiyle birleşerek ciddi bir idari zaafiyete yol açmıştır. Yangınların nedenleri çoğu zaman bilimsel temellere dayalı biçimde analiz edilmemekte, sistemli şekilde kayıt altına alınmamaktadır. Enerji altyapılarında da özelleştirme sonucunda bakım ve denetim eksiklikleri derinleşmiş; doğa yangın riski karşısında savunmasız bırakılmıştır. Tüm bu alanlarda kamucu, önleyici ve koruyucu politikaların ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Orman Genel Müdürlüğü’nün asli görevi olan yangın önleme ve risk azaltma çalışmaları, yerini büyük ölçüde söndürme operasyonlarına bırakmıştır. Kurumun toplamda 80 bin olması gereken kadrosu 40 bin civarındadır. Yangınla doğrudan görevli norm kadro ise 25 bin kişilik kapasiteye sahip olmasına rağmen, bunun yarısından azı istihdam edilmektedir. Teknik ekipman eksiklikleri de bu tabloyu derinleştirmektedir. Gece görüşlü helikopterlerin bulunmaması, yangın şeritlerinin bakımsızlığı, elektrik iletim hatlarının yenilenmemesi gibi yapısal sorunlar müdahaleyi geciktirmekte; can ve doğa kayıplarını artırmaktadır. Bu tablo yalnızca teknik değil, aynı zamanda açık bir siyasi tercihin sonucudur.

Elektrik dağıtımından ormancılığa, madencilikten turizme kadar pek çok alanda kamu hizmetlerinin şirketleştirilmesi; doğayı koruma görevini şirket kârına teslim etmiş, felaketlere davetiye çıkarmıştır. Kıyıların turizm şirketlerine, zeytinliklerin madencilığa açılması bu anlayışın çarpıcı örneklerindendir. Tüm bu ekolojik yıkımların başlıca sorumlusu ise önlem almayan iktidar ve liyakatsiz yönetimdir.

Türkiye’de yaşanan orman yangınları, yalnızca mevsimsel sıcaklıkların değil; parçacı ve rant odaklı ekoloji politikalarının doğrudan bir sonucudur. Kazdağları’ndan Munzur’a, Hasankeyf’ten Salda Gölü’ne, Bursa Kirazlıyayla’dan İkizdere’ye kadar doğa; madencilik, enerji, turizm ve inşaat projeleriyle parçalanmış, milyonlarca ağaç kesilmiş, su kaynakları kurutulmuş, köyler boşaltılmıştır. Orman yangınları, bu ekolojik yıkım zincirinin yalnızca en görünür halkasıdır.

Bu koşullarda, kamu yararını esas alan; halkın katılımını ve yerinden yönetimi önceleyen ekolojik-demokratik bir yeniden yapılanma zorunludur. Orman köylülerinin deneyimi, yerel yönetimlerin birikimi ve yurttaşların katkısı dışlanmamalı; aksine yeni politikaların temeline yerleştirilmelidir. Doğayı tüketen ekonomi politikalarından vazgeçilmeli; ormanlar, su kaynakları, tarım ve mera alanları etkin biçimde korunmalı, bu süreç ekoloji örgütleri ve meslek odalarıyla iş birliği içinde yürütülmelidir.

Bu bilgiler ışığında; orman yangınlarının nedenlerini bütünlüklü biçimde ortaya koymak, doğa ve yaşamı esas alan kamu yararına dayalı ormancılık politikaları geliştirmek, gerekli önlemleri almak ve bu doğrultuda acil bir eylem planı hazırlamak amacıyla Meclis Araştırması açılması elzemdir.